

Forum voor Democratie

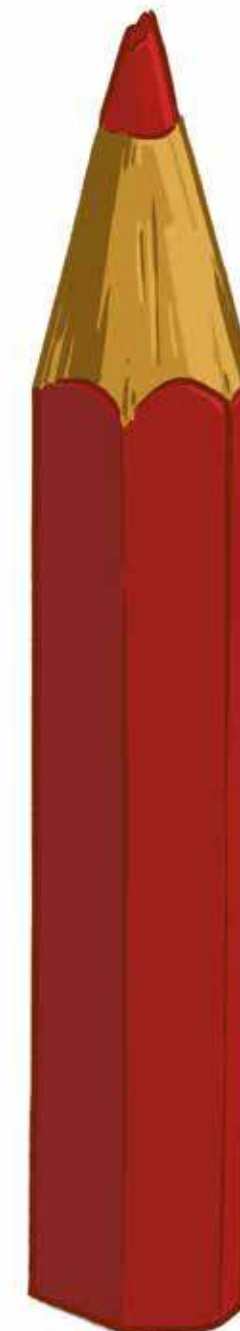

Zoals ieder verkiezingsjaar schrijven wij voor onze leden een samenvatting van de plannen rond kunst, cultuur en media in de belangrijkste verkiezingsprogramma's. Gezien het groot aantal nieuwe partijen hebben wij ons beperkt tot die partijen die volgens de meest recente peilingen op minimaal een zetel in de Tweede Kamer staan. De volgorde hebben wij ontleend aan deze zelfde peilingen.

Net als in voorgaande jaren hebben vooral de linkse en links-liberale partijen (SP, PvdA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66) positieve plannen met de cultuur, terwijl de 'rechtse' partijen vooral meer met minder geld willen doen. Met name PVV en SGP vinden dat de overheid geen of maar een beperkte rol zou moeten vervullen in cultuurbeleid.

Verkiezingen Tweede Kamer 17 maart 2021

In het VVD-verkiezingsprogramma wordt (nadat het punt in 2017 verviel) opnieuw afschaffing van het Thuislopiestelsel bepleit, terwijl Forum voor Democratie (FvD) de 'verplichte bijdragen Buma Stemra en Reprorecht' af wil schaffen. D66, GroenLinks, PvdA en de Partij voor de Dieren besteden positieve aandacht aan het auteursrecht voor met name de makers, vragen om aandacht voor de inkomenspositie van musici, auteurs en artiesten en willen wetgeving op dat punt aanpassen. Ook de SP benoemt specifiek de inkomenspositie van de kunstenaar, maar besteedt in het (relatief korte) verkiezingsprogramma geen expliciete aandacht aan het auteursrecht.

“Cultuur verbindt, inspireert en prikkelt waarbij behoud van erfgoed bijdraagt aan onze Nederlandse identiteit. Ook speelt cultuur een belangrijke rol in de vorm van toerisme. (...) Miljoenen Nederlanders zijn cultureel actief en dragen zo intrinsiek en economisch bij aan een divers, aantrekkelijk leef- en werkklimaat in ons land. Ook het belang van alledaagse cultuur neemt toe. De afgelopen tijd is gebleken hoe belangrijk cultuur voor onze samenleving is. Het verdient dan ook erkenning en waardering. Zoals bijvoorbeeld blijvende aandacht voor muziek.”

De VVD wil “betere en meer evenwichtige regionale spreiding als criterium in de toewijzing van cultuursubsidies en meer middelen voor het behoud en de ontwikkeling van volkscultuur in het Cultuurparticipatiefonds”. “Ook kunnen makers van populaire cultuur zoals musicals, meer gebruikmaken van rijks-subsidies. Ook wordt samenwerking tussen muziekscholen en het onderwijs gestimuleerd, met als doel om blijvend aandacht te houden voor muziekonderwijs.”

Daarnaast wil de VVD een verdere verruiming van de Geefwet “waardoor het aantrekkelijker wordt om culturele ondernemers te ondersteunen”. De VVD wil “een onderscheidende publieke omroep die zich richt op de kernonderwerpen nieuws, cultuur en educatie en zo reclameluw mogelijk is op landelijk, regionaal en lokaal niveau”. Daarbij wil zij “een einde aan de plicht voor de publieke omroep om programmering te verzorgen voor een vast aantal landelijke tv- en radiozenders. De mogelijkheden om programma’s te verspreiden via eigen kanalen en platforms of die van derden, breiden we uit.”

De VVD wil daarnaast de Thuiskopieheffing afschaffen, maar is van mening dat “makers [wel] recht [moeten blijven] houden op een eerlijke beloning voor hun werk”. (Op welke wijze wordt daarbij niet vermeld.)

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

De PVV vermeldt geen concrete punten rond kunst- en cultuurbeleid. In het hoofdstuk ‘Cultuur’ in het verkiezingsprogramma spreekt de partij zich uit over diverse punten rond (nationale) cultuur, maar niet over kunst- en cultuurbeleid in traditionele zin. Over de publieke omroep stelt het verkiezingsprogramma: “De publieke omroep als vehikel voor het multiculturalisme wordt in zijn geheel afgeschaft.”

Het CDA benadrukt als gebruikelijk kunstparticipatie en regionale spreiding. Concrete heldere plannen ontbreken. Cultuur noch onderwijs maken deel uit van de 12 speerpunten van het programma. Het CDA noemt een aantal keer het belang van amateurverenigingen en (in de paragraaf over waarden en tradities) de waarde van cultuur en diversiteit, maar koppelt daar weinig concrete voorstellen aan.

Wel heeft het CDA expliciet oog voor de gevolgen van de coronacrisis voor de sector. “Na de crisis zetten wij niet alleen in op een fors economisch herstel. We zorgen er ook voor dat makers, instellingen en gezelschappen in de culturele sector de draad weer op kunnen pakken en de samenleving weer kunnen verrijken, verrassen en vermaken. Een herstelplan voor de hele sector moet zowel de professionals als de amateurverenigingen er bovenop helpen.”

Het CDA wil “een betere regionale spreiding van middelen en voorzieningen voor een volwaardig cultureel aanbod voor professionals en amateurs in het hele land. De huidige nadruk op diversiteit in het aanbod kan niet zonder ook de unieke voorbeelden van de Nederlandse cultuur te beschermen en behouden.”

Over de omroep stelt het CDA: “Wij maken ons sterk voor een pluriform en sterk me-

Ntb
VAKBOND VOOR MUSICI

dialandschap. Buitenlandse mediabedrijven op de Nederlandse markt worden verplicht te investeren in Nederlandse producties. De publieke omroep blijft de basisvoorziening in ons bestel. (...)”

Over het auteursrecht spreekt het CDA zich in het verkiezingsprogramma niet uit.

D66 beschouwt kunst en cultuur als “het fundament van onze beschaving. (...)”

Makers van kunst en cultuur verdienen een betere maatschappelijke positie en meer waardering. Zéker nu de coronacrisis de sector extra kwetsbaar heeft gemaakt. D66 staat voor een herwaardering van de kunst- en cultuursector waarbij de gehele sector wordt betrokken.

D66 stelt expliciet extra te willen investeren in cultuur. “We investeren in de kunst- en cultuursector. Rijks-subsidies worden verruimd voor alle organisaties. Ook lokale overheden krijgen voldoende geld voor hun cultuurbeleid.” Daarnaast moet “in landelijke culturele fondsen (...) meer ruimte [komen] voor individuele kunstenaars en kleine collectieven.” D66 vindt het huidige subsidiesysteem “te ingewikkeld” en wil het systeem samen met de sector vereenvoudigen.

De partij wil “een investeringsverplichting (...) voor de Nederlandse film en series, zodat de opbrengsten gebruikt kunnen worden om weer nieuwe content te kunnen maken” en wil dat “moderne (pop- en urban) muziek (...) een eigen discipline [wordt] in de Culturele Basisinfrastructuur”.

D66 wil “muziekscholen weer terug in onze samenleving”. En zet in op een sterke positie voor kunstenaars, culturele instellingen en ondernemers: “Kunstenaars in de vrije sector zijn te weinig in beeld. Het ondernemerschap van gesubsidieerde culturele instellingen wordt te weinig gezien. Dat moet anders. Niet alleen investeren we meer, ook wil D66 met betere randvoorwaarden de sector financieel sterker maken. We willen

eerlijkere beloning door te zorgen dat meer geld bij de makers zelf terecht komt.” Ook wil de partij “de mogelijkheden voor collectieve onderhandelingen voor zelfstandig ondernemers [vergroten], om tegenwicht te bieden aan de marktmacht van opdrachtgevers.” De partij wil “de Fair Practice Code meer prioriteit [geven], bijvoorbeeld bij subsidieaanvragen” en bepleit een verscherping van het Auteurscontractenrecht.

D66 wil daarnaast “hervorming van het Europese Auteursrecht online” en zet daarbij in op “collectief beheer voor online exploitatie”.

De PvdA zet in op “kunst, cultuur en media voor iedereen”.

De partij wil “alle kinderen al vroeg in aanraking laten komen met cultuur” en wil “kunst en cultuur letterlijk naar dorpen en wijken [brengen] met projecten zoals De Wijk De Wereld. Hierbij duikt een club van professionele theatermakers, muzikanten en choreografen een wijk in en brengt de buurt samen via kunst en cultuur, om elkaar te ontmoeten en verhalen met elkaar te delen.” Daarbij “is het belangrijk dat de culturele en creatieve sector de diversiteit van de Nederlandse samenleving representeert. Een inclusieve samenleving met gelijke kansen voor iedereen.”

De PvdA zet in op “een ambitieus reddingsplan. Kunst en cultuur worden hard geraakt door de coronacrisis. Zonder ambitieus reddingsplan, dreigt een enorme kaalslag. Daarom is veel meer steun nodig, ook voor (niet-gesubsidieerde) instellingen en voor de makers van kunst en cultuur.”

De partij wil “dat het voor de makers van kunst en cultuur mogelijk wordt om collectief afspraken te maken over vergoedingen en arbeidsvoorwaarden” en wil daarvoor de mededingingswet aanpassen. “De kosten voor de implementatie van de Fair Practice Code worden gedragen door het Rijk en gaan dus niet af van bestaande subsidies.”

Daarnaast wil de PvdA “naleving van de Code Culturele Diversiteit” en wil “alle kinderen in aanraking brengen met kunst en cultuur. Basisschoolleerlingen krijgen de cultuurontdekkingspas. Kinderen uit gezinnen met minder geld krijgen ook altijd de kans om deel te nemen aan culturele activiteiten buiten school.” “Alle jongeren tot en met 25 jaar krijgen een cultuurkaart met een budget en kortingen voor kunst en cultuur.”

Daarnaast wil de PvdA extra investeren in de publieke omroep en regionale en lokale media, een “fatsoenlijke beloning” voor makers en een heffing voor streamingdiensten. “We willen de buitenproportionele verdienmodellen van bedrijven als Facebook en YouTube inperken en ervoor zorgen dat de makers van creatief materiaal fatsoenlijk worden betaald.” Ook de publieke omroepen moeten “een fatsoenlijk loon” betalen. Het PvdA-verkiezingsprogramma beschrijft geen plannen rond of visie op het auteursrecht.

“Voor GroenLinks is kunst en cultuur de zuurstof van onze samenleving en economie.”

Maar, stelt de partij “de waarde van kunst en cultuur wordt al jarenlang miskend. Na jarenlang rechts bezuinigingsbeleid na de vorige financiële crisis krijgt de culturele sector tijdens de coronacrisis opnieuw een klap. (...) Weer betalen kunstenaars en mensen achter de schermen de rekening. Zonder goed contract, zonder zekerheid, zonder eerlijke beloning. (...) GroenLinks kiest voor investeren in kunst en cultuur.”

De partij zet daarbij in op inclusiviteit en toegankelijkheid. “De verdeling [van het cultuurbudget] wordt inclusiever en eerlijker over Nederlandse regio’s. Er komt meer aandacht voor talentontwikkeling, jonge makers, popmuziek, en culturele broedplaatsen. De vertegenwoordiging van alle groepen in de samenleving wordt versterkt. Het subsidie-stelsel wordt overzichtelijker en biedt meer

zekerheid. (...) Donaties aan individuele makers worden aantrekkelijker gemaakt door giften van de inkomstenbelasting aftrekbaar te maken."

Ook zet GroenLinks expliciet in op een eerlijke beloning van makers en andere werkers in de cultuur. "Mensen die werken in de culturele sector verdienen een eerlijke beloning, betere arbeidsvoorwaarden en meer zekerheid. Makers en mensen achter de schermen komen zoveel mogelijk in vaste dienst. Ook de groep die niet in vaste dienst wil of kan werken, bieden we meer sociale en financiële zekerheid. (...) We zetten de Fair Practice Code om in wetgeving en we compenseren de culturele sector hiervoor." "Grote buitenlandse technologiebedrijven zijn belangrijke verspreiders geworden van films en muziek, vaak zonder er zelf in te investeren. Bedrijven die flink verdienen aan het werk van anderen, moeten ook een eerlijke bijdrage leveren aan de makers. We voeren een exploitatieheffing in over de inkomsten van onder meer streamingabonnementen. De opbrengsten komen ten goede aan Nederlandse producties en aan de makers." GroenLinks wil daarnaast "werken aan een modern, korter auteursrecht, dat het vrije internet niet in de weg staat." Hiervan geeft de partij in het programma geen nadere uitwerking.

"Kunst en cultuur zijn geen sluitstuk van de begroting, maar een basis voor onze beschaving. Ze inspireren, houden een spiegel voor en leren ons dingen anders te bekijken. In een beschaafd land hoeven kunstenaars niet in armoede te leven. Daarom willen we eerlijke betaling en sociale zekerheid voor alle makers in de creatieve sectoren. Dat geldt ook voor de muziek, die we steunen met een nationaal investeringsfonds." De SP zet in op een eerlijke betaling van makers: "In een beschaafd land hoeven

kunstenaars geen armoede te lijden. We gaan toezien op een eerlijke betaling en leggen dat vast in een wettelijke code. We lanceren een investeringsfonds ter ondersteuning van kunst- en cultuur, van kunstenaars en muzikanten van Nederlandse bodem. Zo houden we ook de kleine podia open. In creatieve sectoren hebben veel mensen onzekere contracten. Daarom verbeteren we de sociale zekerheid, door een goed pensioen en een collectieve verzekering tegen arbeidsongeschiktheid."

De SP wil dat alle rijksmusea gratis toegankelijk worden en de regionale musea één dag per week gratis toegang verlenen. "Subsidies voor kunst en cultuur komen nu vooral terecht in de Randstad," stelt de partij, "wij willen een betere spreiding van de cultuursubsidies over het land."

ChristenUnie

"Onze cultuur kent een rijke geschiedenis, die duidelijk verbonden is met onze identiteit. Kunst en cultuur zijn eerst en vooral van en voor de samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons culturele klimaat en erfgoed. (...) Kunst is ook voor en van iedereen. Het is belangrijk dat er toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is, met name voor jongeren. Door amateurkunsten te beoefenen, ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten. Cultuureducatie is een belangrijk onderdeel van hun vorming en verdient een plek in het onderwijs. De coronacrisis heeft de kwetsbaarheden van de culturele sector scherp naar voren gebracht. Het ambitieniveau van de sector is hoog. Tegelijkertijd zien we dat veel zzp'ers tegen zeer lage tarieven werken, dat talentontwikkeling onder druk staat en dat een verschromping van het culturele aanbod dreigt." De ChristenUnie zet met name in op het kerkelijk erfgoed, op een eerlijke spreiding over het land en op cultuuronderwijs ("Alle kinderen krijgen cultuureducatie. Scholen bepalen zelf op welke wijze zij hier invulling

aan geven") en talentontwikkeling ("Talentontwikkeling als basis voor cultureel klimaat. Broedplekken als culturele podia, kunstvakonderwijs en postacademische instellingen krijgen een centrale plek in het cultuurbeleid").

De ChristenUnie zet in op een eerlijk verdienvermogen voor kunstenaars. "De uitgangspunten van de Fair Practice Code dienen als leidraad voor een gezonde arbeidsmarkt in de culturele sector, zodat iedereen onder eerlijke omstandigheden en tegen een redelijke vergoeding zijn werk kan doen." "Getalenteerde kunstenaars verdienen de kans om een beroepspraktijk op te bouwen. De overheid ondersteunt dit met financieringsvormen als garantieregelingen of revolverende fondsen."

De Partij voor de Dieren zet in op "her-

stel van het hart van een vrije samenleving: een bloeiende kunst- en cultuursector." "In de coronacrisis zijn verkeerde keuzes gemaakt," stelt de PvdD, "er moeten geen miljarden naar fossiele bedrijven, maar meer geld naar de kunst- en cultuursector. De harde bezuinigingen van de afgelopen jaren en de coronacrisis brengen de bestaanszekerheid en de toegankelijkheid van kunst, cultuur en erfgoed in gevaar en moeten dus dringend worden goedgeemaakt."

De PvdD wil dat "het budget voor kunst, cultuur en erfgoed wordt verhoogd om kunst en cultuur voor elke Nederlander toegankelijker te maken: de overheid faciliteert kunst- en culturaanbod in heel Nederland, niet alleen in de Randstad." "De Rijksoverheid stimuleert gemeenten om cultuurparticipatie een vast onderdeel te maken van hun welzijnsbeleid."

"Naast popmuziek hebben andere stijlen van muziek onverminderd ondersteuning nodig. Tussen muziekstijlen hoort daarin een evenredige verdeling te zijn. Dat betekent onder meer een goed podiumbeleid, ruimte voor

alle muziekstijlen binnen de Raad van Cultuur en het Fonds Podiumkunsten, aandacht voor de inkomenspositie van muzikanten en, in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken, efficiënte ondersteuning van de exportkracht van de Nederlandse muzieksector."

"Het auteursrecht en het auteurscontractenrecht worden gemoderniseerd om de positie van de makers te versterken. Platforms die geld verdienen aan het aanbod van films en muziek gaan een redelijk deel van hun winst uitkeren aan de rechthebbende makers." "Cultuur- en muziekeducatie krijgen een vaste plek in het lesprogramma van het basis-, voortgezet en middelbaar beroeps- onderwijs. Scholen worden een plek waar verbinding ontstaat tussen wijk, ouders, culturele instellingen, bibliotheken, kunstcentra, musea, verenigingen en podia."

De partij wil "geen verdere bezuiniging op de publieke omroep of de regionale omroepen".

Forum voor Democratie

Het verkiezingsprogramma van FvD bevat geen aparte cultuurparagraaf. Wel zijn er enkele passages gewijd aan cultuur, media en auteursrechtelijke vergoedingen: de partij wil "sanering [van de] publieke omroep." En wil dat "cultuur- en muziekeducatie (...) een vaste plek in het curriculum" krijgen. FvD bepleit daarnaast "afschaffen verplichte bijdragen Buma Stemra, Reprorecht en jaarlijkse KvK-registratie, deze zijn door technische ontwikkelingen achterhaald".

Het verkiezingsprogramma van 50Plus bestaat uit een serie korte beleids- punten. De meest relevante punten betreffende cultuur en media:

- 50Plus wil dat culturele innovatie wordt gestimuleerd.
- De publieke omroep heeft een belangrijke rol die versterkt moet worden. Er [moet] (...) extra geld komen voor een televisiezender gericht op de oudere doelgroep. Ook moeten de lokale omroepen extra ondersteund worden.
- Het reclamebeleid (STER) moet worden aangepast om deze initiatieven te financieren.
- Kunst- en cultuurinstellingen/gezelschappen moeten geholpen worden door meer productieopdrachten voor de publieke omroep.
- Kunst- en cultuurinstellingen moeten worden gestimuleerd om meer voorstellingen overdag te programmeren.

"Overheidssubsidies zijn bij het in stand houden van monumen-

ten en cultuuruitingen soms noodzakelijk, maar het verwerven van eigen inkomsten moet toch echt voorop staan. Daarbij past ook het stimuleren van slimme manieren om erfgoed te verduurzamen. De SGP vindt het niet meer dan logisch dat de Nederlandse regering bijzonder aandacht heeft voor de Nederlandse taal, historie en cultuur en dat ook laat blijken. Gezonde vaderlandsliefde is een goede zaak."

De partij besteedt geen verdere woorden aan talentontwikkeling, kunstonderwijs, auteursrecht of kunstsubsidies. Wel legt men prioriteit bij erfgoed, monumenten en musea. De SGP zet daarnaast in op een reclamevrije publieke omroep. "De publieke omroep moet zich [daarbij] richten op hoogwaardige, evenwichtige nieuwsvoorziening, verdieping

en cultuur en evenementen van nationaal belang. Schadelijke media-uitingen, waaronder reclame voor overspel, worden verboden." "De wettelijke norm dat amusement en verstrooiing geen eigenstandige functie is van de publieke omroep, moet serieus worden genomen. Om deze reden dient de televisiezender NPO 3 te verdwijnen."

DENK wil "de openbare ruimte dekoloniseren". DENK geeft in zijn verkiezingsprogramma verder geen visie op kunst- en cultuurbeleid of auteursrecht.

JA21 heeft geen programma gepubliceerd, maar presenteert standpunten over onder meer "Kunst en Cultuur" op haar website. De partij zet in op behoud van culturele erfgoed en wil "codes inzake diversiteit en inclusiviteit, convenanten en afspraken die een ander criterium hanteren dan kwaliteit om kunst- en cultuursubsidies toe te kennen, afschaffen." En wil "leerlingen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs minimaal eenmaal per jaar een Nederlands museum laten bezoeken", "een streep door onhaalbare en zelfs schadelijke eisen, zoals Nederlandse steden willen 'dekoloniseren'" en "bijdragen aan het onderhoud van kerkgebouwen met een monumentale status waarvan het belang van het gebouw verder gaat dan met de bekostiging uit functionele bronnen, zoals kerkelijke activiteiten, kan worden opgebracht." JA21 geeft geen verdere visie op kunst- en cultuurbeleid of auteursrecht.

